

Warszawa, 21 lipca 2025 r.

WRD.5133.4.9.2024.SGA

ZAWIADOMIENIE

Działając na podstawie art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r., poz. 1292 ze zm.), oraz § 15 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz.U. 2021 r., poz. 56),

- zawiadamiam o włączeniu karty ewidencyjnej **Układu urbanistycznego placu J. H. Dąbrowskiego, położonego w Warszawie w dzielnicy Śródmieście (dz. ew. nr 11, 12, 13, 29, 30, 31, 32, 33, 45, 46, 70, część dz. ew. nr 9/4, 81 obr. 5-03-07, do wojewódzkiej ewidencji zabytków.**

Plac J. H. Dąbrowskiego został założony na terenie należącym w XVIII w. do marszałka wielkiego koronnego Franciszka Bielińskiego w miejscu słabo zabudowanego obszaru tzw. lasku przy promenadzie (1730) znajdującego się na południe od pałacu właściciela przy ul. Królewskiej. Plan parcelacji obejmującej ten obszar jurydyki Bielawskich – Bielno opracował Jakub Fontana (1757). Zgodnie z nim ulice wytyczono w układzie szachownicowym z niezabudowanym prostokątnym placem po stronie południowej. Początkowo plac pełnił funkcję targowiska (1757), następnie ogrodu (1797), w 1816 r. w zachodniej części placu (ob. pl. Dąbrowskiego 7) zlokalizowano targowisko przeniesione z placu Pociejskiego. W 1820 r. teren przeznaczono na funkcje rekreacyjne i nadano nazwę Plac Zielony. Ok. 1852 r. wzdłuż północnej pierzei placu wytyczono ulicę Erywińską (od 1913 r. Kredytową), poszerzoną w 1879 r. przed skrzyżowaniem z ul. Marszałkowską. W 1894 r. na Plac Zielony przeniesiono z placu Saskiego Pomnik oficerów-lojalistów poległych w Noc Listopadową, otoczony gęsto drzewami, które chronić miały monument przed dewastacją. Po abdykacji i ewakuacji wojsk rosyjskich z Warszawy pomnik generałów rozebrano.

Wzdłuż pierzei placu do końca XIX w. wnoszono murowane kamienice, częściowo zastąpione w I poł. XX w. nową zabudową. We wschodniej pierzei znajdowały się budynki 2-piętrowe: dom zastąpiony w 1912 r. kamienicą Goldstandów (ul. Jasna 16, ob. pl. Dąbrowskiego 8), pałac Szlenkierów (od 1922 r. własność państwa włoskiego, ul. Jasna 14, ob. pl. Dąbrowskiego 6), hotel Victoria (ul. Jasna 12, 10, ob. pl. Dąbrowskiego 2/4). W południowej pierzei znajdowały się 2 klasycystyczne 2-piętrowe kamienice (ul. Rysia 1, ob. pl. Dąbrowskiego 1) oraz siedziba Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej (do 1929 r., ul. Rysia 3, ob. pl. Dąbrowskiego 3). Zachodnią pierzeję placu zajmowały 3 kamienice: 3-piętrowa należąca do rodziny Maringe'ów (ul. Szkolna 11, ob. adres. pl. Dąbrowskiego 5), 2-piętrowa oficyna kamienicy przy ul. Marszałkowskiej 138 oraz narożna kamienica Hersego (ob. adres pl. Dąbrowskiego 7). W północnej pierzei znajdowały się: przy ul. Kredytowej 8, 2-piętrowa kamienica Czartoryskich, 3-piętrowe kamienice przy ul. Kredytowej 10 i 12 oraz 2-piętrowa kamienica, dom własny arch. A. F. Kropiwnickiego (ul. Kredytowa 14). W 1922 r. plac otrzymał patronat bohatera

narodowego J. H. Dąbrowskiego a budynki w obrębie placu otrzymały spójną numerację. W 1930 r. na skwerze zamontowano fontannę z odlaną z brązu figurą *Chłopca z krokodylem*, autorstwa S. Jackowskiego.

W czasie II wojny światowej zniszczone zostały północna i zachodnia pierzeja placu Dąbrowskiego, uszkodzeniu uległy także pozostałe budynki wraz z aranżacją terenu i rzeźbą *Chłopca z krokodylem*. Po 1945 r. w centralnej części placu znajdował się skład cegły rozbiórkowej. Biuro Odbudowy Stolicy (BOS) zakwalifikowało część budynków znajdujących się na Placu Dąbrowskiego do rozbiórki. Wyremontowano pałac Szlenkierów, budynki przy pl. Dąbrowskiego 1, 3 i przebudowano kamienicę Goldstanda. Od lat 50. XX w. w obrębie pl. Dąbrowskiego wznoszono nowe budynki. Pierwszym z nich był spółdzielczy dom mieszkalny pod nr 2/4 wg projektu inż. arch. Jerzego Łęczyckiego. W latach 50. XX w. postanowiono o nowym zagospodarowaniu północnej pierzei pl. J. Dąbrowskiego, której zabudowę zaprojektowali W. Kłyszewski, J. Mokrzyński i E. Wierzbicki, zespół nazywany *Tygrysami*. W 1959 r. wzniesiono budynek przy ul. Kredytowej 8 (konkurs z 1956 r.), w 1960 r. przedszkole przy pl. Dąbrowskiego 10 oraz w 1961 r. wieżowiec mieszkalny pod numerem 12. Zaprojektowali oni także dwa budynki mieszkalne pod numerami 5 i 7 wzniesione w 1960 r. w zachodniej pierzei placu. W 1961 r. na skwerze ustawiono rzeźbę *Chłopca z krokodylem* odrestaurowaną po zniszczeniach wojennych przez firmę Bracia Łopieńscy. W latach 50. i 60. XX w. przystąpiono do zagospodarowania terenu skweru, wytyczono ścieżki, w północno-zachodniej części wkomponowano fontannę, uzupełniono powojenne nasadzenia o drzewa, krzewy i trawę a także wytyczono miejsca parkingowe w bocznych pasach skweru.

Układ urbanistyczny placu J. H. Dąbrowskiego stanowi przykład miejskiego placu, z zachowaną siatką ulic wytyczoną przez J. Fontanę, którego historia sięga XVIII w. Obecny kształt i wygląd placu stanowi udane połączenie urbanistyki przedwojennej i powojennej, która poprzez wprowadzenie nowej zabudowy oraz aranżacji zmieniła wygląd placu. Nie zdecydowano się na przywrócenie koncepcji z XIX i pocz. XX w. z diagonalnymi krzyżującymi się alejkami z pomnikiem w centralnym punkcie ani układu wewnętrznych krzyżujących się pod kątem prostym ścieżek z prostokątnymi zieleniami proponując nową aranżację w stylu krajobrazowym, z diagonalnymi i założonymi na rzucie łuku ścieżkami oraz zróżnicowaną niską i wysoką zielenią w niewielkich skupiskach. Plac pomimo przekształceń wynikających z historii miasta, w tym modernizacji, rozbudowy, rozbiórki i budowy nowych obiektów, a także zmian podziałów parcelacyjnych pierzei przyulicznych zachował swoją formę, z centralnie umiejscowionym skwerem.

Wartość naukowa przedmiotowego placu wynika z jego związków z koncepcjami urbanistycznymi realizowanymi przez Franciszka Bielińskiego i kontynuowanymi w kolejnych latach, co pozwoliło na harmonijne włączenie jurydyki w strukturę miasta, a w XX w. stworzenie przestrzeni miejskiej wpisanej w modernistyczne koncepcje aranżacji zieleni. O wartości naukowej placu decyduje również związek z działalnością wybitnych architektów W. Kłyszewskiego, J. Mokrzyńskiego i E. Wierzbickiego, autorów północnej i zachodniej pierzei.

Na podstawie art. 22 ust. 2 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wojewódzki konserwator zabytków prowadzi wojewódzką ewidencję zabytków w formie kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się na terenie województwa, a zgodnie z art. 22 pkt. 4 i 5 tejże ustawy, w gminnej ewidencji zabytków (prowadzonej przez organy samorządu terytorialnego w formie kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy) powinny być ujęte zabytki nieruchome: wpisane do rejestru zabytków, znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji oraz inne zabytki wyznaczone przez wójta/burmistrza/prezydenta miasta w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Zgodnie z art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2025 r. poz. 418 t.j.),

w stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje właściwy organ w uzgodnieniu z wojewódzkim/samorządowym konserwatorem zabytków. Artykuł 7 pkt. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami uwzględnia również ochronę dla zabytku nieruchomego figurującego w gminnej ewidencji zabytków poprzez ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej (linii kolejowej/ lotniska użytku publicznego). Natomiast zgodnie z § 15 ust. 1 ww. rozporządzenia o zamiarze włączenia karty ewidencyjnej zabytku do wojewódzkiej ewidencji zabytków, o włączeniu tej karty, sporządzeniu nowej karty ewidencyjnej zabytku, o zamiarze wyłączenia karty ewidencyjnej zabytku z wojewódzkiej ewidencji zabytków lub o wyłączeniu tej karty wojewódzki konserwator zabytków zawiadamia niezwłocznie właściciela lub posiadacza zabytku albo nieruchomości lub rzeczy ruchomej, która przestała być zabytkiem.

Na niniejszą czynność osobie lub podmiotowi, którego uprawnień lub obowiązków ona dotyczy, przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, którą należy złożyć za pośrednictwem tutejszego Organu (na adres: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Warszawie, 00-373 Warszawa, ul. Nowy Świat 18/20) w terminie 30 dni od dnia doręczenia niniejszego zawiadomienia.

MAZOWIECKI WOJEWÓDZKI

KONSERWATOR ZABYTKÓW

/-/

Marcin Dawidowicz

/podpisano elektronicznie/

Otrzymują:

1. Strony postępowania (drogą obwieszczenia)
2. Narodowy Instytut Dziedzictwa, ul. Kopernika 36/40, 00-924 Warszawa
3. Aa (WRD SGA)

Do wiadomości:

1. Urząd Dzielnicy Śródmieście m.st. Warszawy, Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa
2. Biuro Stołecznego Konserwatora Zabytków, ul. Nowy Świat 18/20, 00-373 Warszawa
3. Biuro Architektury i Planowania Przestrzennego m.st Warszawy, Al. Jerozolimskie 44, 00-024 Warszawa

Kwalifikowany podpis elektroniczny ma skutek równoważny podpisowi własnoręcznemu (art. 25 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE).

Niniejszy wydruk pisma, na podstawie art. 39³ kodeksu postępowania administracyjnego, nie wymaga podpisu odręcznego. Pismo zostało wydane w formie dokumentu elektronicznego przy wykorzystaniu systemu teleinformatycznego i podpisane kwalifikowanym podpisem elektronicznym. Wydruk pisma stanowi dowód tego, co zostało stwierdzone w piśmie wydanym w formie dokumentu elektronicznego. Imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe osoby, która pismo podpisała, a także identyfikator pisma nadawany przez system teleinformatyczny, za pomocą którego pismo zostało wydane – w załączeniu.

Potwierdzam zgodność wydruku z dokumentem wydanym w postaci elektronicznej:

Identyfikator dokumentu	473182.2076108.2508619
Nazwa dokumentu	Warszawa, układ urbanistyczny placu J. H. Dąbrowskiego, włącznie do WEZ.pdf
Tytuł dokumentu	Warszawa, układ urbanistyczny placu J. H. Dąbrowskiego, włącznie do WEZ
Sygnatura dokumentu	WRD.5133.4.9.2024
Data dokumentu	2025-07-21 12:34:50
Skrót dokumentu	D4A64D882A20A52935626970ABCFB2036BC07F10
Wersja dokumentu	1.7
Data podpisu	2025-07-21
Sygnatariusz	Marcin Dawidowicz
Stanowisko	MWKZ
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego
Akceptacja	Dawidowicz Marcin, 2025-07-21 12:34:30, wersja 1.4 (MWKZ, , Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Warszawie (WUOZ)) Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Warszawie
	EZD 3.126.43.43.
Data wydruku:	2025-07-21 15:59:29
Autor wydruku:	Gajdzik Sandra